

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

**KAPADOKYA BÖLGESİ SICAK HAVA
BALONCULUĞU - GÖKYÜZÜNE BAK**

Yüksek Lisans Tez Raporu - Belgesel Film

Tezi Hazırlayan:
Esra SALMAN

İstanbul, 2022

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

**KAPADOKYA BÖLGESİ SICAK HAVA
BALONCULUĞU - GÖKYÜZÜNE BAK**

Yüksek Lisans Tez Raporu - Belgesel Film

Tezi Hazırlayan:

Esra SALMAN

1955070010

0000-0002-5745-333X

Danışman:

Dr. Öğr. Üyesi Ali Altan YÜCEL

İstanbul, 2022

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonculuğu - Gökyüzüne Bak** ” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını, patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 20.05.2022

Esra SALMAN

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

29.05.2022

Enstitümüz *Sinema-Tv*. Anasanat Dalı *Sinema-Tv*. Programı Yüksek Lisans öğrencilerinden 1955070010 numaralı *Esra SALMAN*'ın "Beykent Üniversitesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği "*Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonculuğu – Gökyüzüne Bak*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 10/05/2022 tarih ve 2022/19 sayılı toplantısında seçilen ve On-Line toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince 45 dakika süre ile Zoom programı aracılığıyla on-line olarak aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "*OYBİRLİĞİ*" ile "*KABUL*" kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 2 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Al*** Al*** YÜ***
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Doç. Dr. Öz*** GÜ*** AT***
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Me*** El*** DE***
(Marmara Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Esra SALMAN
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Ali Altan YÜCEL
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2022
Alanı : Sinema- Tv
Anahtar Kelimeler : Kapadokya Bölgesi, Sıcak Hava Balonculuğu, Balon Pilotluğu, Doğa ve Kültür Turizmi, Kadın Pilot

ÖZ

KAPADOKYA BÖLGESİ SICAK HAVA BALONCULUĞU - GÖKYÜZÜNE BAK (Belgesel Film)

Kapadokya, taşıdığı kültürel mirasın yanında doğal güzellikleri ile macera ve doğa turizminin yapılabildiği en elverişli bölgelerden biridir. Ülkemizde sıcak hava balonculuğunun ilk kez gerçekleştirildiği Kapadokya bölgesi, günümüzün sıcak hava balonu faaliyetlerinden ayrı düşünülememektedir.

Belgesel filmde Kapadokya Bölgesi'nde yoğun talep gören ve doğa aktivitesi olan sıcak hava balonculuğu ele alınmıştır. Bu aktivitenin gerçekleşmesinde önemli bir role sahip olan sıcak hava balon pilotları ve yer ekibidir. Bu bağlamda belgesel filmde balon pilotları ve yer ekipleri katılımcı olarak yer almaktadır. Böylelikle katılımcılar aracılığı ile sıcak hava balonculuğunun bölgedeki önemi ve uçuş aşamaları izleyiciye aktarılmaktadır. Çeşitli balon firmalarının bünyesinde gerçekleşen balon turları, kendi ekipleri ve balon pilotları ile uçuşu gerçekleştirmektedir. Bununla beraber Sivil Havacılık Güvenlik Merkezi'nin de kontrolü dâhilinde balon kalkış, balonu uçurma ve iniş aşamaları sağlanmaktadır. Ayrıca balon pilotları ve yer ekibi bir bütünlük içinde koordinasyonu oluşturmaktadır.

Kapadokya bölgesi farklı görsel özelliklere sahip vadilerden oluşmaktadır. Sıcak hava balonları, meteorolojik koşullar tarafından oluşturulan hava nehirlerine yakalanır ve doğal bir manzarada vadiler boyunca seyahat eder. Tüm bunlar dikkate alındığında Kapadokya'da yapılan balon turları sıra dışı bir deneyim yaşatarak turistlerde önemli izler bırakmaktadır. Bu belgesel film ile Sıcak hava balonculuğunun bölgedeki tarihsel süreci, gelişim aşaması ve önemi ele alınarak katılımcıların mesleki deneyimlerinin izleyiciye aktarılması amaçlanmıştır.

Name and Surname : Esra SALMAN
Supervisor : Asst. Prof. Ali Altan YÜCEL
Degree and Date : Master, 2022
Major : Cinema-Tv
Keywords : Cappadocia Region, Hot Weather Ballooning, Balloon Pilot,
Nature and Cultural Tourism, Female Pilot

ABSTRACT

CAPPADOCIA REGION HOT AIR BALLOON - LOOK AT THE SKY (Documentary Movie)

In addition to its cultural heritage, Cappadocia is one of the most favorable regions for nature tourism with its natural beauties. The documentary film was made in the Cappadocia region where the first hot air ballooning activities took place in Turkey. Therefore, the importance of hot air ballooning in the region and the stages of a balloon ride will be conveyed to the viewers by including hot air balloon pilots and ground crew in the documentary film. Hot air balloon tours are organized by various agencies and conducted by their own staff and balloon pilots. The stages of balloon take-off, flight, and landing are monitored by the Civil Aviation Security Center. Additionally, balloon pilots and the ground crew facilitate coordination.

Cappadocia valleys have different visual characteristics. The hot air balloon flights take place in a natural landscape between the valleys as the hot air balloon is caught in the atmospheric rivers formed due to meteorological conditions. Thus, the Cappadocia balloon tours provide an extraordinary experience for the tourists.

This documentary film aims to convey the professional experiences of the participants to viewers by addressing the historical development and the importance of hot air balloon rides in the region.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZ

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ iii

GÖRSELLER LİSTESİ iv

SÖZLÜK.....v

GİRİŞ1

BİRİNCİ BÖLÜM

YAPIM ÖNCESİ

1.1. Kapadokya Bölgesinin Tarihçesi3

1.2. Kapadokya Bölgesindeki Kültür ve Turizm İlişkisi6

1.3. Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonculuğu9

1.3.1. Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonculuğunun Tarihçesi9

1.3.2. Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonu Uçuşlarının İşleyişi.....11

1.3.2.1. Balon Uçuş Alanı.....12

1.3.2.2. Uçuş Öncesi Hava Durumu Değerlendirmesi.....13

1.4. Gökyüzüne Bak Belgesel Filmi14

1.4.1. Fikrin Doğuşu14

1.4.2. Mekân Araştırması14

1.4.3. Katılımcı Araştırması14

1.4.4. Sinopsis.....15

İKİNCİ BÖLÜM

YAPIM

2.1. Çekim Mekânları17

2.2. Çekim İzinleri17

2.3. Yapım Süreci17

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAPIM SONRASI

3.1. Kurgu	20
3.2. Ses Tasarımı, Ses Efektleri ve Miksaj	20
3.3. Müzik	20
3.4. Renk Düzeltme ve Düzenleme	21
SONUÇ	22
KAYNAKÇA.....	24
EKLER	26
EK-1: Künye.....	26
EK-2: Teknik Malzemeler	27
EK-3: Bütçe	28
EK-4: Muvafakatnameler	29
EK-5: Set Fotoğrafları	33

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1. Çekim Mekânları	17
Tablo 2. Yapım Ekibi.....	19
Tablo 3. Çekim Ekibi	19
Tablo 4. Röportajda Yer Alan Kişiler	19
Tablo 5. Kamera Malzemeleri.....	27
Tablo 6. Ses Malzemeleri.....	27
Tablo 7. Giderler Bütçesi	28

GÖRSELLER LİSTESİ

	Sayfa No
Görsel 1. Gün 1, Çekim Öncesi Hazırlık	33
Görsel 2. Gün 1 Şirket İçi Çekim.....	33
Görsel 3. Gün 1 Şirket İçi Detay Çekimi	34
Görsel 4. Gün 1 Pilot Odası Hazırlık Çekimi	34
Görsel 5. Gün 1 Çekim Öncesi Test Balon Uçuşu Hazırlık.....	35
Görsel 6. Gün 1 Test Balon Uçuşu Çekimi.....	35
Görsel 7. Gün 1 Pilot Buket Ü.Aydınlık Röportaj Çekimi	36
Görsel 8. Gün 1 Röportaj Çekimi	36
Görsel 9. Gün 1 Ekiple Röportaj Hatırası	37
Görsel 10. Gün 1 Pilot Sabire Baltacı Röportaj Çekim Hazırlık	37
Görsel 11. Gün 1 Ekiple Röportaj Hatırası	38
Görsel 12. Gün 2 Halı Dokuma Detay Çekimleri	38
Görsel 13. Gün 2 At Çiftliği Çekimi.....	39
Görsel 14. Gün 2 Harabelerin Çekimi.....	39
Görsel 15. Gün 2 Memiş Uzak Röportaj Detay Çekim	40
Görsel 16. Gün 2 Memiş Uzak Röportaj Çekimi.....	40
Görsel 17. Gün 3 Sıcak Hava Balon Uçuşlarının Çekimi.....	41
Görsel 18. Gün 3 Ekip Hatıra Karesi	41
Görsel 19. Gün 3 Pilot Buket Üngel Aydınlik Balon Kalkış	42

SÖZLÜK

Başpiskoposluk: Katoliklerde piskoposların başı olan din adamı.

Cazibe Merkezi: Görece az gelişmiş bölgelerdeki yatırım ortamını canlandırarak istihdam, üretim ve ihracatı arttırarak, özel sektör yatırımlarını desteklemek amacıyla uygulanan bir programdır.

Destinasyon: Kelime anlamı ile varış yeri, gidilecek yer anlamını taşımaktadır. Destinasyon kavramı ise Coltman'ın(1989) yaptığı tanıma göre içinde turistler için cazip kabul edilecek farklı doğal çekicilikleri ve özellikleri barındıran yerlerdir.

Hava Nehri: Gündüz ve gece arasındaki sıcaklık farkıyla oluşan hava akımıdır.

Kubbe: Kelime anlamı, genellikle yarımküre biçiminde olan yapı örtüsü olarak geçmektedir. Sıcak hava balonculuğunda ise balonun en üst kısımda bulunan uçuşu sağlayan bölümdür. Bu kısma doldurulan sıcak hava sayesinde uçuş gerçekleştirilmektedir.

Slot: Havacılıkta slot, bir uçağa belirli hava sahalarını ve havaalanlarını belirli zaman dilimlerinde kullanabilmesi şeklinde verilen izindir. Slotun amacı, kapasite problemleri hava sahasında ve özellikle havaalanlarında istenilen miktarda trafiği sağlamaktır.

GİRİŞ

Türkiye doğal güzellikler bakımından zengin bir ülkedir. Bunun yanında çok köklü bir kültür geçmişine sahiptir. Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve topraklarında her bir tarihi değerin izini bulundurmaktadır. Türkiye zengin geleneksel kültürü, dünyaca bilinen mitolojik öyküleri, yemekleri, dansları, gelenek ve görenekleriyle turizm açısından dikkatleri üzerine çeken ülke konumundadır. Amerikalı turizm yazarı Tom Brosnahan'ın deyiimiyle; *“Tarih açısından Türkiye'nin dibi yoktur”*.

Türkiye için bir açık hava müzesi denilebilir. Turistin yaptığı her faaliyette, gittiği her yerde, yediği her otantik yiyecekte kültür ve coğrafi güzellikler bir aradadır ve zenginlikler herkesin görebileceği şekilde açık alanlarda sergilenmektedir. Hititlerden Asurlulara, Friglerden Bizanslılara, Selçuklulardan Osmanlılara, medeniyetlere beşiklik yapmış olan, her karış toprağında bu medeniyetlerden izler taşıyan, Anadolu gibi her köşesinde bir uygarlık kalıntısı barındıran ve her yöresinde ayrı bir kültür zenginliğini yaşayan Türkiye kültür turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Doğa ve kültür turizmi için Kapadokya bölgesi, Türkiye'nin en önemli turizm alanlarından biridir. Turistik bir ürün olarak bu alan günümüzün modern sonrası tatilcileri için olağanüstüdür. Hem iç turizm pazarında hem de yurtdışında hemen hemen tüm işlevlere sahiptir. Kapadokya bu açıdan değerlendirildiğinde eşsiz peribacaları, vadiler, akarsular, kaya evleri, tarihi süreçte insan eliyle yapılmış kiliseler, geçmiş medeniyet ve kültürleri barındıran yeraltı şehirleri gibi önemli çekicilik unsurlarını bünyesinde barındırmaktadır.

Kapadokya bölgesinde doğaya dayalı turizm ürünlerinin çeşitlenmesi sürekli gelişmektedir. Macera turizmi kapsamında bölgede ATV (All-Terrain Vehicle) turları, binicilik, bisiklet turları ve sıcak hava balonu turları düzenlenmektedir. Sıcak hava balon turları, özel hava koşullarına, sistematik bir organizasyona ihtiyaç duyulması ve uçuşun gerçekleşeceği alanın seyirlik olmasının istenmesi nedenleri ile diğer turistik faaliyetlerinden ayrılmaktadır.

Tüm bu hususlar dikkate alındığında, dünyada sınırlı sayıda güzergâh, sıcak hava balonculuğunun yapılabilmesine uygundur. Kapadokya'da farklı görsel özelliklere sahip vadilerde, meteorolojik şartlardan dolayı oluşan hava nehirlerine

(gündüz ve gece arasındaki sıcaklık farkıyla oluşan hava akımı) kapılan sıcak hava balonu, vadiler arasında hem dikey hem de yatay olarak devamlı değişen bir manzara ortamında gerçekleştirilmektedir. Bütün bu özellikler dikkate alındığında Kapadokya’da yapılan balon turları sıra dışı bir deneyim yaşatmakta ve turistlerde önemli izler bırakmaktadır. Ülkemizde sıcak hava balonculuğunun ilk kez gerçekleştirildiği Kapadokya bölgesi, günümüzün sıcak hava balonu faaliyetlerinden ayrı düşünülememektedir. Bölgeye ilişkin hazırlanan tüm pazarlama iletişimi materyallerinde sıcak hava balonu görsellerine yer verilmektedir.

Bu tez çalışmasında yukarıda söz ettiğimiz konulardan yola çıkarak, Kapadokya Bölgesi sıcak hava balonculuğu faaliyeti, bu faaliyetin gerçekleşmesine olanak sağlayan balon pilotları ile konuşularak sıcak hava balonun uçuş aşamaları ve bu meslekteki deneyimlerinin ortaya çıkması sağlanmıştır. Katılımcılarla gerçekleştirilen röportajların yanı sıra, kişilerin bu mesleki hayatına ait çeşitli görsel materyallerle belgesel film zenginleştirilerek bu tezin bir belge niteliği taşıması hedeflenmiştir.

Bu belgeselde ele alınan sıcak hava balonculuğu ve balon pilotların yaşantısı konusunda mesleği icra eden kadın balon pilotları ve tecrübeli yer ekibinden kişilerle görüşme yapılması planlanmıştır. Medeni hal ön plana alınmaksızın evli ve bekâr kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların kadın balon pilot olması tercih edilmiştir. Bu durumun sebebinin; mesleğin artık sadece erkeklerin yaptığı iş konumundan çıkarak kadınlarında yaptığı bir iş konumuna gelmesidir. Dolayısıyla sıcak hava balonculuğunu tecrübeli cesur kadın balon pilotların tarafından bakarak onların edindikleri deneyim ve yaşam tarzlarına olan etkilerinin ele alınması gerekmektedir.

Belgesel filmin çekimi için seçilen kişilerin koşulları göz önüne alınarak yaklaşık bir haftalık çekim süreci öngörülmüştür. Katılımcıların sıcak hava balonu uçuş aşamalarını gerçekleştirdiği yerler ve günlük yaşam biçimlerinin de ele alınması öngörülmüştür. Belgesel film çalışmamızla doğal sürecin işleyişini göstermek amacıyla tüm çekimlerin doğal ışıktan faydalanarak çekilmesi düşünülmüştür. Mekân olarak filmin tüm çekimleri katılımcıların ev ve iş yerlerinde gerçekleştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YAPIM ÖNCESİ

1.1. Kapadokya Bölgesinin Tarihçesi

Kapadokya'nın sınırları Strobon'un Geographika¹ adlı eserine göre güneyde yer alan Toros Dağları, batı tarafında Tuz Gölü'nün doğusunu da içine alarak kuzeye doğru Haymana Ovası'nın peşinden giderek Karadeniz'e ulaşırken, bölgenin doğu hattını Malatya Ovası ve kuzeyde Bafra Ovası'nı bütün bir şekilde içine alarak Karadeniz oluşturmaktadır.

Kapadokya, Orta Anadolu'da, genel olarak Nevşehir, Kayseri, Kırşehir, Aksaray ve Niğde illeri etrafında şekil almış tarihi bir bölgedir. Çekirdek Kapadokya olarak adlandırılan bölge ise peribacası oluşumlarının en iyi gözlemlenebildiği yer olan Üçhisar, Göreme, Avanos, Ürgüp, Derinkuyu, Kaymaklı, Ihlara ve çevresini kapsamaktadır.

Kapadokya ismi M.Ö. 6.yüzyılın sonlarında Pers İmparatorluğu'nun Eski Farsiyen dahiyesinden biri olan iki erken Akeneanid Kralı'nın, Dairus I ve Xerxes'in üç dili yazıtlarında görülmektedir. Bazı araştırmacılara göre Huw-aspa-dahyu olarak şehrin adı Pers dilinde “*Güzel Atların Ülkesi*” anlamına gelmektedir.

Kapadokya, doğanın, tarihin ve kültürlerin bir uyum içinde bütünleştiği bir alandır. Bu bölgeyi özel kılan “ Peri Bacaları” ise yaklaşık 60 milyon yıl önce, Erciyes, Hasan dağı ve Güllü Dağ'ın aktif volkanların milyonlarca yıldır yağmur ve rüzgâr tarafından aşındırması ile oluşan kaya yapılarıdır.

Yapılan tarihi araştırmalar sonucunda Kapadokya perihistorik dönemlerden bugüne başta Assur, Hitit, Pers ve Kapadokya Krallığı, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı medeniyetleri olmak üzere birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bölgenin coğrafi ve jeolojik yapısı ticaret ve yerleşim alanı olarak kullanma fikrini oluşturduğu kadar saklanmak, korunmak içinde tarihin farklı dönemlerinde önemli roller üstlenmiştir.

¹ Strabon, Antik Anadolu Coğrafyası, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, *Kitap: XII-XIII-XIV*, İstanbul. 2000, ss. 21-22, https://www.academia.edu/44487373/Strabon_Antik_Anadolu_Cografyas%C4%B1_Geographika_XI_I_XIII_XIV, (erişim: 15.12.2021)

Bu özgün coğrafi dokuyu kullanarak Hristiyanlığı yaymaya çalışanlar, önce Kayseri'de, daha sonra Kapadokya'nın kayalık dağlarında kayalıklarda manastır yaşamına başlamışlardır. Bu süreçte Doğu Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altında bulunan Kapadokya'daki diğer kavimlerle inanç çatışması ve Emevi Arapları'nın mezhep, kuşak çatışmalarının ardından 651 yılında göç etmişlerdir. Çok kültürlülük, Anadolu'nun diğer bölgelerinde yaşayan sembol yanlısı keşişlerin III. Leo'nun ikona yasağı nedeniyle Kapadokya'ya sığınmasıyla çeşitlenmiştir.² Bu durum Göreme'nin 11-13. yüzyıllar arasında başpiskoposluk merkezi ve önemli bir inanç merkezi haline gelmesini sağlayarak Kayalık Kapadokya Bölgesini içine alarak en fazla kilise, manastır Göreme ve çevresinde yer almaktadır.

Bölgenin doğal malzemesi olan tuf, kolayca kazılması ve biçimlenmesi nedeniyle 18. yüzyıldan beri yapılan güvercinliklerin günümüze kadar gelenleri 19. yüzyıl sonu ile 20. yüzyıl başlarına aittir.³ Göreme ve Güvercinlik vadisini içine alan bölge 1950 yılında açık hava müzesi ilan edilmiş ve 1985 yılında UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ne alınmıştır.⁴ Hristiyanlığın başladığı ve yayıldığı kayalık bölgede yer alan kiliseler, şapeller ve manastırlar, Göreme hariç, kayalık bölgedeki diğer önemli yerleşimler olan Orta Ürgüp, Avanos ve Nevşehir'de de bulunur.

Kapadokya'nın kayalıklarına kazılmış mağaralar, Selçukluların Anadolu'dan ayrılışı sırasında yine sığınak ve sığınak görevi gören yer altı şehirleri Selçuklu hükümdarları arasındaki çatışmalarda hükümdarlara saklanma alanı olmuştur.⁵ Bu sürece kadar Kapadokya Bölgesi tarihin önemli çağlarının her birine ait izlerinin etkisini üzerinde taşıırken üst üste gelenler ya da yeni gelenle eskinin karşılaştığı dönemlerde kültürler birbirini yok etmeden devamlılıklarını sağlayabilmişlerdir. Aynı zamanda tarih boyunca ticaret kolonilerini barındıran ve ülkeler arasında ticari ve sosyal bir köprü kuran Kapadokya, İpek Yolu'nun da önemli kavşaklarından biri haline gelmiştir.

² J.M. Birmingham, "The Overland Route Across Anatolia in the Eight and Seventh Centuries B.C.", Ankara İngiliz Enstitüsü Dergisi, sayı:11, 1961, ss. 185-195.

³ Kadir DİRİK, "Kapadokya Bölgesi'nin Jeolojisi, Jeomorfolojisi ve Bunların Bölgedeki Medeniyetler Üzerindeki Etkisi" I. Jeoloji Çalıştayı, Nevşehir, 2009, 30 Ekim- 1 Kasım.

⁴ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, mailto:kültürvarlikmuze@kültür.gov.tr

⁵ Dirik, 2009.

Kapadokya Bölgesi tarih öncesi dönemlerden Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar oldukça kuvvetli göçler, savaşlar ve kültür çatışmalarına sahne olurken, bugünkü Kayalık Kapadokya Bölgesi'ni içine alan Nevşehir, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan Anadolu isyanlarına kadar İmparatorluğun uzak bir beldesi gibi kalarak sessizliğini korumuştur. 18.yüzyılda Nevşehirli İbrahim Paşa'nın saraya damat olmasıyla bölgede cami, külliye, çeşme gibi imar hareketleri gelişmiştir.

Kapadokya Bölgesi'nin yeniden gündeme gelmesi, Cumhuriyet Dönemi'nde yabancıların bölgeyi ziyaret ederek yeniden keşfetmesiyle başlamıştır.1954 yılında Nevşehir'in güneyinde bulunan yaklaşık 300 km. uzaklıkta Adana'da açılmış olan İncirlik Hava Üssü'nde yaşayan Amerikalıların kayadan oyma kilise ve manastırları ziyaret etmesiyle bölge, 1960'lı yılların başlarında yabancı ziyaretçilerle ve turizmle tanışmaya başlamıştır. Sonrasında Fransız ve Alman arkeologların bölgede araştırma yapmalarıyla Kapadokya Avrupalılar tarafından ziyaret edilen bir turizm destinasyonu haline gelmiştir. Yabancılar, bölgeden 1980'li yılların sonlarında konut satın alarak yılın belli dönemlerini Kayalık Kapadokya Bölgesi, Avanos ve Ürgüp'te yaşayarak geçirmişlerdir. Bunun yanında ise sürekli olarak ikamet etmeyi seçenler de bulunmaktadır.⁶

Kapadokya Bölgesi taşıdığı kültürel miras ve eşsiz doğal güzellikleri ile dikkatleri üzerine çekmiştir. Dolayısıyla tüm bu değerlerin yanında son 20 yıl içerisinde bölgenin macera ve doğa sporları açısından elverişli olduğu göz önüne getirilerek bölgenin turizm açısından gelişmesine ve çeşitlenmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Bu çeşitlenmeye olanak sağlayan sporlar ise Türkiye'de adı artık Kapadokya ile anılan Balon turları, ATV turları, dağ bisikleti ve atlı safari turları olmuştur.

Yüzyıllardır doğal ve kültürel zenginlikleriyle, farklı medeniyetlerin sahibi olan Kapadokya aynı zamanda, çeşitli din ve inançların da bir arada sürdürüldüğü bölge olmaktadır. Bu tabii ve tarihi doku, insanları her zaman etkileyerek, korunması gerekli bir miras olarak kuşaktan kuşağa aktarılarak günümüze kadar gelmiştir.

⁶ Mehmet Doruk Özügül, Hamza Yakar, "Kapadokya'nın Sosyo-Kültürel Çevresinin Değişiminde Yeni Dinamiklerin Fiziksel Mekâna Etkileri: Ürgüp Avanos Yerleşmeleri Üzerine Bir İnceleme", Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul. 2003, ss.54-79

1.2. Kapadokya Bölgesindeki Kültür ve Turizm İlişkisi

Kapadokya, geçmişten günümüze, farklı uygarlıkların hüküm sürdüğü, yurdumuzun ve tüm dünyanın en eski, en köklü yerleşim yerlerine sahip yöresidir. Ülkemizin kültür, sanat, bilim ve turizm yörelerinden en önemlilerindendir.

Coğrafi olaylar neticesinde meydana gelen ve dünyanın birkaç bölgesinde de görülen Peribacaları, hiçbir yerde Kapadokya'da olduğu kadar yoğun bir şekilde bulunmamaktadır. Doğa, tarih ve kültürün bir bütün olduğu Kapadokya, dünyanın her köşesinden keşif tutkunu turistleri kendine çeken bir çekim merkezidir. Kapadokya bölgesi, çok özel jeolojik yapısı ve Hristiyanlığın yayılma noktası olması sebebiyle diğer turizm merkezlerimizden ayrılmakta ve dikkatleri üzerine çekmektedir.

İlk Hristiyanların kaya içine oydukları yer altı şehirleri ve yüzlerce kaya kilisesi bugün binlerce yabancı turistin bölgeyi ziyaret etmesine sebep olmaktadır. Yabancı turistlerin yanı sıra bölgenin doğal yapısından kaynaklanan müthiş güzelliği, yerli turistler içinde bir çekim gücüdür. Ancak Kapadokya'yı bir destinasyon haline getiren asıl olgu, bu özel yapı temelinde yükselen geleneksel kültür değerlerinin özünü yitirmeksizin bugüne kadar taşınması ve günümüzün modern anlayışıyla harmanlanmış olmasıdır.

Son yıllarda dünya turizmi ile birlikte Türkiye turizminde de, kitlesel özellik gösteren deniz-güneş-kum üçgenindeki tatil turizmine karşı alternatif olarak sunulan kültür ve doğa turizmi açısından Kapadokya oldukça elverişli bir bölgedir. Nitekim bölgede mevcut turizm faaliyetleri de bu doğrultuda gerçekleşmektedir. Kapadokya'ya turizm çeşitliliği açısından baktığımızda özellikle doğa, kültür ve inanç turizminin öne çıktığı görülmektedir. Ancak, Kapadokya gibi geniş bir görsel alana ve doğaya sahip olan bölgede çok çeşitli alternatif turizm olanakları geliştirmek mümkündür.

Kültür-turizm ilişkisine bakıldığında; eski sanat eserlerini, tarihi binaları, eski uygarlıkların müze ve harabelerini görmek amacıyla yapılan geziler, bunun yanında

araştırma ve inceleme bağlamında yapılan seyahatler de insanların bakış açısını değiştirmekte ve kültür turizmini sağlamaktadır.⁷

Kültür oluşturulduğu bölgeye ve topluma özgüdür be benzersizdir. Başka hiçbir yerde üretilemez ve deneyimlenemez. Doğal ortamda görülmeli ve kültür turisti bu yeri olduğu gibi yerinde ziyaret etmelidir. Dolayısıyla kültür turizm talebini oluşturur. Üstelik turistler ziyaret ettikleri yerlere kendileriyle beraber kültürlerini de götürmektedir.⁸

Türkiye, birçok uygarlığın gerek tarih gerekse kültürel mirasını geçmişten günümüze taşıyan son derece zengin değerlere sahip bir ülkedir. Kültür turizmi açısından büyük bir potansiyele sahip olan ülkemiz, alışılmışın dışında farklı ve özgün turizm destinasyonları arayan turistler için fazlasıyla tatminkârdır.

Kültür turizmi açısından Türkiye'nin en zengin ve çekici bölgelerinden birisi Kapadokya'dır. Kapadokya'ya bakıldığında, zengin bir kültürel mirasın hem yerli hem de yabancı turistleri çektiği görülmektedir. Prehistorik dönemlerden bu yana insan yerleşimine sahne olan Kapadokya'dan, Hititler, Frigler, Persler, Roma İmparatorluğu, Bizans Devleti, Selçuklular, Moğollar, Karamanoğulları ve Osmanlı İmparatorluğu başta olmak üzere birçok uygarlık geçmiştir. Bütün bu uygarlıkların izler bıraktığı Kapadokya, geçmişini arayan yerli ve yabancı birçok ziyaretçi için son derece önemli bir cazibe merkezidir.

İnsanların kalıcı olarak yaşadıkları ve sağduyu ihtiyaçlarını giderdikleri yerlere ek olarak dini inançlarını yerine getirmek ve dinler tarafından kutsal kabul edilen merkezleri ziyaret etmek için yaptıkları seyahatlerin tümüne inanç ya da din turizmi denilmektedir.⁹

İnanç turizminde, diğer turizm çeşitlerinden ayrı olarak insanlar inançlarının gerektirdiği dini yükümlülüklerini yerine getirmek için dini açıdan önemli gördükleri yerleri ziyaret etmektedirler.¹⁰

⁷ Necdet Hacıoğlu, Cevdet Avcıkurt, "Turistik Ürün Çeşitlendirmesi", Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. 2008, s. 190.

⁸ Meryem Akoğlu Kozak, Adili Sadık Bahçe, "Özel İlgi Turizmi" Detay Yayıncılık, Ankara. 2009, s. 145.

⁹ Fazıl Şenol, "Turizm Coğrafyası Yöresel Turizm Kaynaklarımız ve Dünya Harikaları", Detay Yayıncılık, Ankara. 2008, s. 62.

¹⁰ Avcıkurt, Hacıoğlu, s. 209.

Hristiyanlığın yayılma noktası olarak kabul edilen Kapadokya, aynı zamanda Ortodoks mezhebinin de doğuş noktasıdır. Hristiyan dininin öncü azizleri ve liderleri, siyasi baskılardan kaçarak, yüzyıllar boyunca bölgede bulunan yeraltı sığınaklarında ve kayalardan oyarak oluşturdukları barınaklarda yaşamışlardır. Bölgede, kayalara oyularak oluşturulmuş 600’den fazla kilise bulunmaktadır. Zaman içerisinde bu kiliselerin büyük çoğunluğu tahribata uğramış olsa da, günümüze kadar gelmeyi başarmış olanları, her yıl dini inançlarını yerine getirmek ve atalarının miras bıraktığı dini merkezleri görmek amacıyla gelen binlerce Hristiyan kökenli yabancı turisti ve din adamını ağırlamaktadır.

Doğa sadece turizm ve destinasyondaki en önemli cazibe merkezlerinden biri olmakla kalmaz, aynı zamanda insanları seyahat etmeye motive eden itici güçlerden biridir. Doğaya dayalı turizm genellikle doğal güzellik(peyzaj), topografya, habitatlar, su yolları, vahşi yaşam ve kültürel miras dâhil olmak üzere nispeten bozulmamış doğal kaynakların kullanımına dayalı faaliyetleri içerir.¹¹

Kapadokya taşıdığı kültürel mirasın yanında, eşsiz doğal yapısı ile doğa turizmine de hizmet sağlamaktadır. Birçok doğa sporunun yapılmasına olanak sağlayan bölgede, birçok doğa aktivitesi başarılı bir şekilde yürütülmekte ve bölgenin turizm gelişimine önemli ölçüde katkılar sağlamaktadır. Bölgedeki öne çıkan doğa aktiviteleri arasında bugün adı Türkiye’de Kapadokya ile anılan balon turları, dağ bisikleti ve atlı safaridir. Kapadokya’da 1989 yılından bu yana hızla büyümekte olan balon turizmi, 1997’de ilk Dünya Hava Oyunları’nın Kapadokya’da düzenlenmesinin ardından yeni bir ivme kazanmıştır.¹²

Kapadokya’nın simgelerinden biri olmaya başlayan balonlarla yapılan turlar, bölgenin eşsiz güzelliğini görmenin ve yürüyerek ulaşılamayan noktaları görmenin etkili yoludur.

Sıcak hava balon turları, özel hava şartları gerektirmesi, sistematik bir organizasyona ihtiyaç duyulması ve uçuşun gerçekleştiği bölgenin seyirlik olmasının istenmesi nedenleri ile diğer turistik faaliyetlerinden farklılaşmaktadır. Sıralanan hususlar dikkate alındığında, dünyada az sayıda destinasyon, sıcak hava balonu

¹¹ Kozak, Bahçe, s. 167-168.

¹² Ayça Olcaytu İşcen, Yavuz İşcen, “ Kapadokya Yaşam ve Gezi Rehberi”, Peribacası Kapadokya Kültür ve Tanıtım Dergisi”, Ankara. 2009, s. 18.

turları yapılabilmesine uygundur. Kapadokya’da farklı görsel özelliklere sahip vadilerde, meteorolojik şartlardan dolayı oluşan hava nehirlerine (gündüz ve gece arasındaki sıcaklık farkıyla oluşan hava akımı) kapılan sıcak hava balonu, adeta bir nehirde rafting yapar gibi, vadiler arasında hem dikey hem de yatay olarak devamlı değişen bir manzara ortamında gerçekleştirilmektedir. Bütün bu özellikler dikkate alındığında Kapadokya’da yapılan balon turları eşsiz, unutulmaz ve sıra dışı bir deneyim yaşatmakta ve turistlerde önemli izler bırakmaktadır.

Kapadokya sahip olduğu güzellikler ile turistler için adeta bir cennettir. Bölgede doğa ve kültür turizmi, inanç turizmi, termal turizm, balon turizmi, kongre turizmi, atlı turizm ve çömlekçilik gibi birçok turizm çeşidine yönelik faaliyetler de bulunmaktadır.

1.3. Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonculuğu

1.3.1. Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonculuğunun Tarihçesi

Sıcak hava balonları, kökeni 17.yy’a kadar dayanan çok eski bir teknolojidir. Çok eski zamanlarda Çin’de insansız olarak kullanılmış bu araçlar zamanla insan taşıyabilme özelliği kazanmış ve ilk başarılı insanlı uçuş teknolojisi olma özelliğine sahip olmuştur.

1782’de, kâğıt fabrikası sahibinin oğulları Fransız Joseph ve Etienne Montgolfier kardeşler uçuş hayali içinde deney yapıyorlardır. Joseph bir tatil sırasında gömleğini şöminenin kenarına koymuş ve gömleğinin kuruduktan sonra şöminedeki sıcak havadan dolayı hafif hafif havalandığını görmüştür. Kardeşine mektup yazarak hemen mumlu kâğıt ve ipek kumaş hazırlamasını ona inanılmaz bir şey bulduğunu yazarak hemen balonlarını yapıp uçurmaya başlamışlardır. Haziran 1783’de ipek ve alt ucunda bir delik 1.32 metreküp hacminde balonu yapmışlardır. Balonun açık ağzının altında kâğıtlar yakılarak havalanması sağlanmıştır. 1783 baharında Montgolfier kardeşler, deneylerini daha büyük boyutlarda, âmâ tabii bu kez açık havada yineleyerek kâğıttan yaptıkları 616 metreküplük balonun üzerini, özel bir bezle kaplamış ve aynı sistemle balonu 2 bin metre havalandırmayı başarmışlardır. Böylelikle İlk sıcak hava balonu Montgolfier Kardeşler tarafından yapılmış olup Jean-François Pilatre de Rozier ve François Laurent d’Arlandes tarafından uçurulmuştur. Günümüzde standart sıcak hava balonları Montgolfier

balonları olarak da bilinmektedir ve bir gazın (genelde propan gazı) ısıtılması ve bu gazın kaldırma gücüyle balonun uçurulması prensibiyle çalışmaktadır.¹³

Sıcak hava balonu seyahatleri turistler için dünyada belli başlı turistik bölgelerin ziyaret edilmesinde önemli bir cazibe unsuru olmuştur. Görülmeye değer özel ve öne çıkan bir yere sahip pek çok turizm bölgesi, (hava ve ortam koşulları elveriyorsa) sıcak hava balonu uçuşlarıyla bu özelliklerini destekleyerek dünyada turizmde adeta marka yerler haline gelmişlerdir. Ülkemizdeki Kapadokya Bölgesi de bunlardan biridir ve hem turizm alanında hem de sıcak hava balonu noktası olması bakımından dünyada kabul gören sayılı turistik bölgelerden birisidir. Kapadokya'nın bugüne kadar sıcak hava iş potansiyeli açısından dünyada önemli bir yer edinmiş ve bunun bir tesadüf olmadığı söylenebilmektedir. Bilinen tarihin bir parçası olarak Kapadokya'da sıcak hava balonculuğunun ne zaman başladığı ve bugünkü haline nasıl geldiği konusunda şimdiye kadar bilimsel bir araştırma yapılmadığı bilinmektedir.

1980'li yıllarda Kapadokya'daki turistik (ticari) balonculuğun başlamasında birden fazla olayın etkili olduğu tespit edilmiştir. İlk olarak 1980'lerde teyp kasetçiliği Türkiye'de çok önemli bir sektör haline gelmiş ve sanatçılar büyük kaset üretim şirketleri ile anlaşmalar yaparak çok önemli satış rakamlarına ulaşarak ciddi gelirler elde etmişlerdir. Bu durum sektördeki rekabeti artırmış ve kaset şirketleri reklam karşısında kendilerini farklılaştırmaya çalışmışlardır. Sıcak hava balonlarını reklam amaçlı kullanan ilk şirket Raks kasetçilik olmuştur. Şirket 1984-1987 yılları arasında Türkiye'nin çeşitli yerlerine uçuşlar gerçekleştirmiştir.¹⁴

Diğer bir etkili olan olay ise 1990 yılında "Bombard Society in France" şirketi turistlere ilişkin dünyanın farklı yerlerine balon turları düzenlemektedir. Bu şirket 1990 yılında Kapadokya Bölgesi'nde balon uçuşu yapması için Amerikalı bir topluluk organize etmiştir. Bu toplulukta baş balon pilotu olarak çalışan, İsveçli Lars-Eric Möre, 1990 yılının Eylül ayında Kapadokya'da ilk resmi geziyi gerçekleştirmek üzere seçilmiştir. Amerikalı turistlerin kabulünden sonra, deneme uçuşları 4 hafta sürmüş ve Lars-Eric Möre Kapadokya'nın Balon uçuşları için hava akımlarının da

¹³ Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, "Balon Pilotluğu Ders Kitabı", SHGM Yayınları, Ankara. 2014, s. 11.

¹⁴ Talip Bölükbaşı, Kapadokya'da İlk Balonu Kim Uçurdu, <http://www.kokpit.aero> 2013, erişim: 15 Aralık 2021.

etkisiyle mükemmel olduğunu keşfetmiştir. Bu durumla birlikte Lars-Eric Möre ve eşi Kaili Kidner, Kapadokya'daki ilk lisanslı balon şirketinin(Kapadokya Balon) kurulmasının temellerini atmışlardır.¹⁵ Öteki yandan Kapadokya'da 1989 yılından bugüne dek hızla gelişmekte olan balon turları, 1997 yılında I.Dünya Hava Oyunlarına bölgenin ev sahipliği yapması balonculuk sektörüne yeni bir ivme kazandırmıştır.¹⁶

Kapadokya'nın sembolik bir göstergesi haline gelen sıcak hava balon turları, bölgenin benzeri olmayan manzaralarını yürüyerek ulaşılamayan noktaları görmenin en etkili yolu olmuştur. Peri bacaları, tarihi dokusu, coğrafi güzellikleri, tanıtım etkinlikleri ve art arda kurulan balon şirketleriyle Kapadokya zaman içinde dünya genelinde marka haline gelerek balon turizminde önde gelen noktalardan biri olmuştur.

1.3.2. Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonu Uçuşlarının İşleyişi

Sıcak hava balonları genel olarak kubbe, ateşleyici, sepet ve tüpler olmak üzere dört parçadan oluşmaktadır. Kubbe adı verilen kısım balonun en tepesinde yer alan ve ısıtılan havayı içeride hapsederek balonun havada kalmasını sağlayan büyük kumaş parçasıdır. Kubbeler dayanıklı özel kumaşlardan imal edilmektedir. Ateşleyiciler kubbenin altında yer alan ve kubbenin içindeki gazı ısıtarak balonun havalanmasını sağlayan parçadır. Sepet ise pilotun ve yolcuların bindiği ve genelde bölmelerle ayrılan taşıyıcı kısımdır. Sepetler genelde dayanıklı özel hasır veya hintkamışı gibi maddelerden üretilmektedir. Tüpler ise propan gazı (veya nadiren bütan gibi diğer gazlar) tüpleri olup ateşleyiciye yakıt sağlayan parçalardır.¹⁷

2000'li yıllar sonrası Kapadokya Bölgesi'nde sıcak hava balon uçuşlarına talepler artmıştır. Bu talepler doğrultusunda artan uçuşların kontrol edilememesi balon kazalarının yaşanmasına neden olmuştur. Bu amaçla SHGM, sektördeki tüm tarafların karşılıklı işbirliği ve gelişim sürecini bütünleşik bir programda yürütmek için bir dizi yeni düzenleme hayata geçirmiştir. Bu kapsamda, Kapadokya

¹⁵ Buddy Bombard, "Buddy Bombard Story", Kylie Kidner, Lars Möre, Kapadokya İlk Balon Pilotları, Lisans Mezunları, www.buddybombard.com, 2016. (erişim: 15.01.2022)

¹⁶ Yavuz İçen, "Kapadokya'da Gün Balonla Başlar", Peribacası Dergisi, Ankara 2008, Mayıs.

¹⁷ Barış Boğaç Gürsel, "Sıcak Hava Balonu Sektörü", Nevşehir Yatırım Destek Ofisi, 2017.

bölgesindeki balon etkinliğini koordine etmek için bölgede operasyonlar konusunda uzmanlaşmış personelden oluşan bir "Balon Çalışma Grubu" oluşturulmuştur.¹⁸

Balon faaliyetlerinin gelişmesiyle birlikte ikinci etapta slot (balon şirketlerine belirli bir saatte tahsis edilen uçuş izni) uygulaması başlatılmıştır. 14 Haziran 2013 tarihinde “Balonla Uçuş Tedbirleri Genelgesi” yayınlanmış olup 29 Eylül 2015 tarihinde “Nevşehir Kapadokya Balon Uçuş Sahası Sıcak Hava Balonları Slot Uygulama Talimatı” şeklinde revize edilerek günümüzde halen kullanılmaktadır. Üstelik slot uygulaması dünyada bir ilk olma niteliği taşımaktadır. Slot hizmet merkezi sadece balon şirketinin uçuşlarını koordine etmekle kalmaz, aynı zamanda her uçuştan önce balon şirketinin uçacağı balon sayısı ve her bir balonun kaç yolcusu olacağı ile ilgili bilgileri planlamaktadır.¹⁹

Kapadokya'da Slot Servis Merkezi'nin kurulmasından bu yana firmalar sabah ve öğleden sonra olmak üzere iki uçuş gerçekleştirebilmektedir. Balon firması uçuş öncesi online olarak balon uçuş merkezinin bilgi sistemine bağlanarak firmanın uçuş bilgilerini sisteme iletmektedir. Slot hizmet merkezine iletilen verileri içeren bilgiler çerçevesinde, balon işletmelerinin uçuşlarına ilişkin onay, iptal veya bekleme kararı verilebilmektedir.

1.3.2.1. Balon Uçuş Alanı

Kapadokya denilince insan aklına Nevşehir, Niğde, Aksaray, Kayseri ve Kırşehir eyaletlerini içeren bölge gelmektedir. Kapadokya olarak adlandırılan doğa, tarih, kültür ve peribacası oluşum alanları en iyi Uçhisar, Göreme, Avanos, Ürgüp, Derinkuyu, Kaymaklı, Ihlara ve çevresinde görülmektedir.²⁰

Nevşehir Kapadokya balon uçuş sahası SHGM, slot uygulama talimatı ile meteorolojik açıdan üç sektöre ayırmıştır. Kapadokya Bölgesi balon uçuş sahası sektörleri yer almaktadır.

¹⁸ Gürçan Manti, Türkiye Hava Yolları Pilotları Derneği(Talpa), Kokpitten Bakış Dergisi, sayı-31, 2014. 16.<http://www.talpa>. 25/08/2018 tarihli, (erişim: 20.12.2021)

¹⁹ Manti, 2014.

²⁰ Funda Solmaz, Neriman Şahin , “Kapadokya Geleneksel Konutlarının Mimari Özellikleri”, Birinci Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı, s. 238, Grafiker Ofset Yayıncılık, Ankara 2011.

A Sektörü: Balon uçuş sahasının kuzey sınırı ile 38o 40' 25''K paraleli arasındaki bölgeyi ifade etmektedir. B Sektörü: 38o 40' 25''K ile 38o 35' 44''K paralelleri arasındaki bölgeyi ifade etmektedir. C Sektörü: 38o 35' 44''K paraleli ile balon uçuş sahasının güney sınırı arasındaki bölgeyi ifade etmektedir.

1.3.2.2. Uçuş Öncesi Hava Durumu Değerlendirmesi

Kapadokya Bölgesi balon uçuşları, uçuş sahasına ait uçuş öncesi meteorolojik durumların incelenmesi, raporların analizi, koordinasyonu ve meteorolojik değerlendirmenin yapılması ve Slot Hizmet Merkezine (SHM) iletilmesi ile başlamaktadır. Kapadokya bölgesinde balon uçuşu, uçuş öncesi uçuş alanı hava koşulları, rapor analizi, koordinasyon, hava durumu değerlendirmesi ve Slot Servis Merkezi'ne (SHM) iletilmesi ile başlamaktadır.

Meteorolojik değerlendirmeler 12 pilottan oluşan Meteorolojik Değerlendirme Grubu (MDG) ile belirlenmektedir. MDG, birinci uçuş sabah, ikincil uçuş öğle ve öğleden sonra uçuşları için, meteorolojik verilere dayalı olarak uçuş sahasında fiziki kontroller yaparak ön değerlendirme yapar. Görevlendirilmiş olan MDG pilotları, sorumlusu olduğu bölgelerin meteorolojik ön değerlendirmesini SHM'ne iletir. SHM bu bilgileri kayıt altına alır.²¹

Meteorolojik değerlendirmeleri Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü sitesinde, uçuşlara ait işaretlerle kırmızı bayrak (uçulamaz), sarı bayrak (hazırlık yapılabilir ama uçulamaz) ve yeşil bayrak (uçulabilir) olarak yayınlanmaktadır. Kırmızı ve Sarı bayrak durumu gösterildiğinde balonlara kalkış uygunluğu verilmemektedir. Yeşil bayrak durumu gösterildiğinde kesin uçuş kararı pilot ve işletme sorumluluğunda izin verilmektedir. Kırmızı veya sarı bayrağın ilan edildiği durumlarda ise sadece öğretmen pilot ile birlikte yapılacak eğitim uçuşları gerçekleştirilebilmektedir.

Kapadokya balon uçuş sahası içerisinde işletmeler sabah uçuşu ve öğleden sonra uçuşu olmak üzere, günde iki kez uçuş gerçekleştirebilmektedirler. Sabah uçuşu (İlk Periyod) gün doğumundan 30 dakika öncesiyle, yerel saat 11.00 arasında, öğleden sonra uçuşu (İkinci Periyod), yerel saat 14.00 ile günbatımı arasındaki sürede uçuş yapabilmektedirler. Uçulabilir gün sayısı meteorolojik verilerin

²¹ Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balon İstatistikleri, Ankara, 2018.

değerlendirilmesi sonucunda oluşmaktadır. Nevşehir Kapadokya balon uçuş sahasında, sabah uçuşunda aynı anda en fazla 100 balon, öğleden sonra uçuşunda aynı anda en fazla 50 balon ticari uçuş yapabilmektedir. Kapadokya Bölgesi'ndeki slot dağılımının düzenlenmesinde, uçulabilir gün sayısı ile işletme kullanım kapasiteleri dikkate alınmaktadır.

1.4. Gökyüzüne Bak Belgesel Filmi

1.4.1. Fikrin Doğuşu

Kapadokya bölge olarak Türkiye'de insanların nefes almak için ilk başvurduğu yerdir. Bölge doğal oluşumlarının yanında kültürel birikim sayesinde birçok turisti de bünyesinde toplamaktadır. Bunun yanında bir doğa aktivitesi olarak sıcak hava balonu turları, atv turları ve at biniciliği gibi aktiviteler bölgeyi ziyaret eden kişilerin keyifli zaman geçirmesini sağlamaktadır.

“Gökyüzüne Bak” belgesel film çalışmasının oluşmasında, yakın sosyal çevreden arkadaşların Kapadokya ve Sıcak Hava Balonundan etkilenmesi sonucu konuya odaklanılmıştır. Bunun üzerine kapsamlı bir araştırma yapılarak sıcak hava balonculuğunun işleyişi ve bunu yapan kişiler hakkında bilgiler elde edilmiştir. Sonrasında bir belgesel projesi olması fikri akla gelmiştir.

1.4.2. Mekân Araştırması

Belgesel film mekân araştırması, çekim öncesinde gerçekleştirilmiştir. Belgesel film konusu belirlendikten sonra röportaj yapılacak pilotlar belirlenmiştir. Pilotların bağlı olduğu firmalar araştırılıp iletişime geçilerek anlaşma sağlanmıştır. Sonrasında bölge genel olarak araştırılarak çekim yapılacak mekânlar pilotlar aracılığıyla kararlaştırılmıştır.

1.4.3. Katılımcı Araştırması

Belgesel film konusu belirlendikten sonra röportaj yapılacak pilotlar internet aracılığıyla araştırılmıştır. Kişilere sosyal medya üzerinden ulaşılarak kendileri hakkında ve sıcak hava balonculuğuyla ilgili genel bir bilgi alınmıştır. Birden fazla pilotla iletişim sağlanarak çekim gününe kadarki süreç kontrol altına alınmıştır.

Katılımcı Kadın Balon Pilotları, Belgesel filmde Balon Pilot olma aşamalarını ve karşılaştıkları süreçleri samimi bir dil ile aktarmaktadırlar. Kapadokya'nın

simgesi haline gelen sıcak hava balonları 200 pilotla 27 şirketin bulunduğu ve üstüne koca bir operasyon ve yer ekibini de içinde bulunduran bir sektör haline gelmiştir. Katılımcılar bu mesleğe alışma sürecinde karşılaşılan en büyük zorlukların öncelikle sabah erken saatte kalkma durumunun alışmaya zor bir süreç olduğundan bahsetmişlerdir. Daha sonra katılımcı balon pilotlarının kadın olmasından kaynaklı, duruma sonradan alıştıklarını belirtmişler ve günlük rutin halinde gerçekleştirdiklerini aktarmaktadırlar. Evli olan kadın balon pilotları, çocuklarıyla daha fazla zaman geçirdiklerini söyleyerek bir anne için olabilecek en uygun meslek olduğu noktasında hemfikir olmuşlardır.

1.4.4. Sinopsis

Kapadokya Bölgesi doğal kayalık vadileri, çömlekçilik, halı dokuma, atçılık ve kültürel değerleri bakımından zengin bir yöredir. Geçmiş zamanda kültürel birikiminden kaynaklı birçok turisti kendi alanına çekmiştir. Kapadokya'nın dikkat çeken yeryüzü şekilleri ve iklim koşulları sayesinde sıcak hava balon uçuşlarına müsait bir bölge olduğu keşfedilmiştir. Bu keşiften sonra keyfi uçuşlar ticari hale gelmiştir. Sıcak hava balon firmaları kurularak, uçuş ekipleri hazırlanmıştır. Bölge bu aktiviteyle bütünleşmiş son 20 yıl içinde turistler sırf sıcak hava balonları için ziyarete gelmeye başlamışlardır. Talep arttıkça sıcak hava balon pilotu istihdamı da artmıştır. Erkek pilotların çoğunlukta olduğu sektörde Kadın balon pilotları da yerini almaya başlamıştır.

Sıcak hava balonu uçuş hazırlıkları, şirketler aracılığıyla organize edilmiş bir şekilde ekip çalışmasıyla tamamlanır. Pilotlara bir gün öncesinden uçuş raporu gelir. Bu rapor hava şartlarına göre balonun uçup uçmama durumunu belirler. Pilotlara uçuş onayı verildikten sonra şirkette toplanırlar. Gerekli evraklar imzalanır. Pilot çantaları hazır hale getirilir. Daha sonra şirketin önünde test balonu uçuşu yapılarak rüzgârın yönü saptanır. Pilotlar harekete geçmeden önce yer ekibi balon uçuş sahasında balonların parçalarını birleştirerek uçuşa hazır hale getirir. Sıcak hava balonu şişirilip gerekli son kontroller yapıldıktan sonra balon pilota teslim edilir. Pilot ve yer ekiplerinde telsizler mevcuttur. Bu telsiz aracılığıyla koordinasyon sağlanır. Pilot, balon uçuş aşamasına geçmeden önce müşterilere, sıcak hava balonu seyir halindeyken ne yapmaları gerektiğini kaza anında nasıl davranmaları

gerektiğini aktarır. Tüm bu aşamalardan sonra balon pilotu ateşi püskürtür ve sıcak hava balonunun yükselmesi sağlanır.

Buket Üngel Aydınlık (32), on iki yıllık tecrübeli sıcak hava balonu pilotudur. Eğitimini gördüğü bu mesleğe ailesinin desteğiyle başlamıştır. Yükseklik korkusunun önüne geçmek için bindiği sıcak hava balonu, onun için hayatına yön verdiği bir meslek haline gelmiştir. Mesleğini çok seven Buket Aydınlık, Kapadokya'ya geldiğinden bu yana bölgeye hayranlık duymuştur. Tüm bu ilgisini işine de yansıtarak müşterileri uçurmak dışında onlara bir rehber gibi bölgeyi de tanıtmaktadır. Bir diğer balon pilotu Sabire Baltacı (28), 10 yıldır balon pilotluğu mesleğini artık günlük rutin iş olarak görmektedir. Almanya doğumlu olan pilot, uçuş hayalini gerçekleştirerek hayattaki amacına ulaştığını düşünmektedir. Göreme'li Hatice Cingitaş (20) ise etrafında sıcak hava balon pilotlarını görerek bu mesleği kendine bir ideal haline getirmiştir. Şimdilik yardımcı balon pilotu olarak mesleğini icra etmektedir. Genç pilot ilerde büyük balonlar uçurmayı hedeflemektedir.

Sıcak hava balonculuğunda yer ekibinin öneminden bahseden eski yer ekibi çalışanı Memiş Uzak (41) bazen pilotların gelmediği zamanlar yer ekibi olarak kendilerinin de uçurma işlemini gerçekleştirdiklerini belirtir. Oruç Bıyıklı ise balon pilot ve yer ekibi çalışanlarının bir bütün olduğundan bahsetmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YAPIM

2.1. Çekim Mekânları

Tablo 1. Çekim Mekânları

GÖREME	Skyway Balloons Şirketi
GÖREME	Sıcak Hava Balonu Uçuş Sahası
ÜRGÜP	Yunak Evleri
ÜRGÜP	Lagerto Restaurant
GÖREME	Halı Dokuma Fabrikası
GÖREME	At Çiftliği
GÖREME	Çavuşin
GÖREME	Memiş Uzak Mandıra
ÜRGÜP	Kızıl Kayalar Vadi
ÜRGÜP	Pilot Buket Aydınlik Ev

Belgesel filmde toplamda on mekânda çekim yapılmıştır. Bunun dışında Kapadokya Bölgesi'nin doğal oluşumu olan Peri bacaları, İhlara Vadisi ve genel manzara çekimleri gerçekleştirilmiştir.

2.2. Çekim İzinleri

Belgesel film çekim sürecinde “Skyway ve Voyyager” balon firmaları ile anlaşma sağlanmıştır. Dolayısıyla firmalar kendi içlerinde herhangi bir çekim izni problemi yaşanmayacağını yapım ekibine iletmiştir. Bölgesel olarak da Nevşehir Valiliği'nin bu konuda sıkıntı çıkarmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu nedenlerden dolayı çekim izni alınmasına gerek kalmamıştır.

2.3. Yapım Süreci

Çekim yerine gitmeden önce belgeselde röportaj alınacak balon pilotları belirlendi. Uçuşlar için görüşmeler sağlandı. Çekim tarihi 24-25-26 Eylül olarak belirlenerek, bu tarihten bir gün önce çekim yapılacak bölgeye Nevşehir- Göremeye gidildi. Anlaşılan şirketle bir takım sorunlar yaşandığı için başka bir şirket ve kadın

pilotları ile görüşmeler sağlandı. Skyway balon şirketine gidilerek uçuş hakkında bilgi alındı.

24 Eylül sabah 04.00'da ekipmanlar hazır hale getirilerek pilotların toplandığı ofise gidildi. Pilotların uçuş öncesi hazırlık halleri ve test uçuşu kayıt altına alındı. Kötü giden hava şartlarından dolayı uçuş iptal edildi. O süreçte gözlemci kadın balon pilot ile kısa röportaj alındı. Gün içinde belgeselin asıl konusu olan Kadın Balon Pilot Buket Hanım ile iletişime geçilerek Ürgüp'te röportaj çekimi yapıldı. Buket Hanım ile ev çekimleri gerçekleştirildi. Sonrasında diğer bir kadın balon pilot olan Sabire Baltacı ile röportaj yapıldı. Gün içinde ertesi gün için planlanan balon uçuşu iptali haberi alındı. Ertesi gün için hazırlanan çekim planı değişti.

25 Eylül sabah uçuşların iptal olmasıyla beraber planlanan çekimde aksilikler yaşandı. Bu nedenle havadan alınacak görüntüler için başka bir şirketle görüşmeler sağlanarak Voyager Ballons şirketiyle iletişime geçildi. Elleriinde bulunan balon uçuş hazırlık ve balondan görüntüleneni görüntüler, şirket arşivinden seçilerek video ve fotoğraflar ekip cihazına aktarıldı. Böylelikle her ihtimale karşı balona binilmediği takdirde elde edilemeyen görüntüler sağlanmış oldu. Ve yine her ihtimale karşı orada bulunan balon pilotlar ile uçuş anında yapılan telsiz konuşmaları gerçekleştirilerek ses kaydı alındı. Sonrasında Göreme genel belgesel intro çekimleri için kilim dokuma fabrikasında kilim dokuma, çömlek yapım aşaması, vadilerin arasında atlar ve Göreme'nin kendine has güzelliği olan peri bacaları ve vadilerin çekimi sağlandı. Başka bir pilotun da dâhil olacağı belgeselde Balon Pilotun işinin çıkması sebebiyle onunla görüşme sağlanamadı. Bu nedenle eski bir yer ekibi çalışanı olan Memiş Uzak'ın babası ve halasının kaldığı köye keçilerini, tavuklarını beslediği mandıraya gidilerek eski tecrübelerini röportaj olarak belgesele aktarması sağlandı. Sonrasında günbatımı görüntülerini almak için Memiş Uzak'ın da desteğiyle Kızılçukur vadisine gidilip günbatımı görüntülerinin alınması sağlandı.

İki gün uçuş iptalinin yaşanmasından sonra 26 Eylül Pazar sabahı balon uçuşu için onay verildi. Balon Pilot Buket Üngel'in şirketine gidilerek tüm uçuş aşamalarının görüntüsü alındı. Balonda yer olmamasından dolayı ekip balona binemedi ve görüntü alamadı. Bu durumdan dolayı pilotun uçurmuş olduğu balona kamera sabitlenerek alternatif görüntüler kaydedildi. Balon uçarken yer ekibiyle röportaj yapıldı.

Tablo 2. Yapım Ekibi

SAYI	KİŞİ	GÖREVİ
1	ESRA SALMAN	YAPIMCI
2	ESMA SALMAN	UYGULAYICI YAPIMCI

Tablo 3. Çekim Ekibi

SAYI	KİŞİ	GÖREVİ
1	ESRA SALMAN	YÖNETMEN
2	CANSIN GÜVEN	GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ
3	CAFER YÜZBAŞIOĞULLARI	KURGU/ SET FOTOĞRAFÇISI
4	İBRAHİM AKÖZ	SES KAYIT/ BOOM OPERATÖRÜ
5	ESMA SALMAN	SET ASİSTANI
6	YASİN REÇBER	GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ YARDIMCISI

Tablo 4. Röportajda Yer Alan Kişiler

BUKET ÜNGEL AYDINLIK	BALON PİLOT
SABİRE BALTACI	BALON PİLOT
HATİCE CİNGİTAŞ	YARDIMCI PİLOT
MEMİŞ UZAK	ESKİ YER EKİBİ ÇALIŞANI
ORUÇ BIYIKLI	YER EKİBİ ÇALIŞANI

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAPIM SONRASI

3.1. Kurgu

Belgesel filmde katılımcılar koştur bir kurguyla sunulmuştur. Anlatımları destekleyen hareketli ve hareketsiz görseller kullanılmıştır. Bu görseller tanıtıcı yazılarla desteklenmiştir. Ayrıca fotoğraflar hareketlendirilerek kullanılmıştır. Filmin kaba kurgusu tamamlandığında birtakım sahnelerde sorunlar saptanmıştır. Bunlardan Sabire Baltacı'nın dâhil olduğu sahnelerde destekleyici öge olarak sıcak hava balonu görüntüsü olmadığından pilotluk yaptığı anlara dair fotoğraflar yerleştirilmiştir. Böylelikle röportajı destekleyen görüntüler sağlanmıştır. Filmde Memiş Uzak'ın dâhil olduğu yerlerde, kaba kurguda yer alan ağır çekim sahneler kaldırılmıştır. Burada sıcak hava balonculuğuna dair görüntüler kullanılarak röportaj desteklenmiştir. Ağır tempolu müzik daha ritmik bir müzikle değiştirilmiştir. Böylelikle sahnenin acıklı havası ortadan kaldırılmıştır. Buket Üngel Aydınlık'ın konuşma aralarına konuyla alakalı görseller yerleştirilerek izleyicinin konu ile bağlantı kurması sağlanmıştır. Konuşmaların gereksiz görülen yerleri kırılarak konu bütünlüğünün sağlanmasına dikkat edilmiştir.

3.2. Ses Tasarımı, Ses Efektleri ve Miksaj

Belgesel filmde öncelikle seslerin temiz, net bir şekilde olmasına dikkat edilmiştir. Katılımcıların röportaj ses kayıtlarındaki kusurlu kısımlar ayıklanmıştır. Seslerin birebir eşlenmesine dikkat edilmiştir. Yer yer sessizlik kullanılarak ortamın atmosferini izleyiciye geçirmek amaçlanmıştır. Belgesel filmin son kısımlarında uçuş hazırlık ve balon uçuşma aşamaları ortam sesiyle verilerek izleyicinin görüntüyle bağlantı kurması sağlanmıştır.

3.3. Müzik

Belgesel filmde müzik kullanımı, filmin içeriğine uygun olarak ve anlatı yapısına göre seçilmiştir. Belgeselin geniş kapsamlı konusu itibarıyla müzik büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla müzik kullanımı filmin içerisine ölçülü şekillerde yerine göre farklı müzikler kullanılarak yerleştirilmiştir. Belgesel; intro, katılımcıların röportajları, doğa ve sıcak hava balon manzara görüntüleri, balon ve

yer ekibinin hazırlık süreçleri, sabahın erken saatlerindeki balonu uçurma işlemleri gibi aşamaları içermektedir. Tüm bu aşamaları görüntüleri duygusuyla beraber izleyiciye en iyi şekilde aktaracak müziklerin seçilmesine özen gösterilmiştir. Toplamda on yedi adet müzik kullanılmıştır. Müzikler, Epidemic Sounds telifsiz film müzikleri sitesinden indirilerek belgeselin içeriğine uygun şekilde kullanılmıştır.

3.4. Renk Düzeltme ve Düzenleme

Belgesel filmde yapım sonrası kurgu aşamasından sonra renk düzeltme ve düzenleme aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada ilk olarak görüntüyü izleyici tarafından daha “algılanabilir” hale getirmek amaçlanmıştır.

Film, gece ve gündüz çekimlerini içinde barındırmaktadır. Bu nedenle, gündüz görüntüleri çekerken gün ışığından faydalanırken, gece çekimlerinde ışığın yetersiz olduğu yerlerde yapay ışık kullanılmıştır. Bu aşamada ışığın zayıf kaldığı yerlerde siyah-beyaz ve parlaklık dengesi ayarlanarak filmin bütünleşik bir yapıda izleyiciye aktarılması sağlanmıştır.

Belgesel, Kapadokya’nın doğal kayalık vadileri, peribacaları gibi manzaraları içinde bulundurmaktadır. Konusu itibariyle de sıcak hava balonu uçuş sahası ve katılımcı röportajlarını ele almaktadır. Dolayısıyla bir bütünlük içinde hem konuyu hem de manzarayı izleyiciye aktarmak gerekmektedir. Bu durumda görüntülerin öz karşıtlığından çok uzaklaşmadan renklere doygunluk verilmiştir. Böylelikle belgeselin gerçekliğinden izleyicinin uzaklaşması engellenmiştir.

SONUÇ

“Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonculuğu- Gökyüzüne Bak” belgesel filminde öncelikle; Kapadokya Bölgesi’nin önemi ve dünya çapında büyük öneme sahip olan Kapadokya Sıcak Hava Balonculuğu katılımcı balon pilotları ve yer ekibi çalışanlarının röportajlarıyla desteklenmiştir. Böylelikle Kapadokya Bölgesi sıcak hava balonculuğu faaliyeti, bu faaliyetin gerçekleşmesine olanak sağlayan balon pilotları ile konuşulup sıcak hava balonu uçuş aşamaları ve bu meslekteki deneyimlerinin ortaya çıkması sağlanmıştır. Katılımcıların kadın balon pilot olması tercih edilerek mesleğin artık sadece erkeklerin yaptığı iş konumundan çıktığı ve kadınlarında yaptığı bir iş konumuna gelmiş olmasıdır. Dolayısıyla sıcak hava balonculuğunu tecrübeli cesur kadın balon pilotların tarafından bakarak onların edindikleri deneyim ve yaşam tarzlarına olan etkileri de ele alınmıştır.

Belgesel filme bakıldığında, Kapadokya Bölgesi’nin doğal kayalık vadileri, çömlekçilik, halı dokuma, atıcılık ve kültürel değerleri bakımından zengin bir yöredir. Geçmiş zamanda kültürel birikiminden kaynaklı birçok turisti kendi alanına çekmiştir. Kapadokya’nın dikkat çeken yeryüzü şekilleri ve iklim koşulları sayesinde sıcak hava balon uçuşlarına müsait bir bölge olduğu keşfedilmiştir. Bu keşiften sonra keyfi uçuşlar ticari hale gelmiş ve Sıcak hava balon firmaları kurularak, uçuş ekipleri hazırlanmıştır. Bölge bu aktiviteyle bütünleşmiş son 20 yıl içinde turistler sırf sıcak hava balonları için ziyarete gelmeye başlamışlardır. Talep arttıkça sıcak hava balon pilotu istihdamı da artmıştır. Erkek pilotların çoğunlukta olduğu sektörde Kadın balon pilotları da yerini almaya başlamıştır.

Yapılan röportajlar ele alındığında kadın balon pilotları, erkeğin yoğunlukta olduğu bu mesleğe başlama aşamasında dış etkenlerden kaynaklı zorluk çekmişlerdir. Aileleri ve hayalleri bu mesleğe gerçekleştirmede en büyük motivasyon kaynağı olmuştur. Sıcak hava balonculuğu onlar için bir meslekten çok daha fazlası olmuştur. Her uçuşa gittiklerinde Kapadokya Bölgesi onlara bambaşka manzaralar sunarak meslekleri ile güçlü bir bağ kurmalarını sağlamıştır. Sabah erken saatlerde yapılan uçuş sonrasında günün büyük kısmını çocuklarına ya da kendilerine ayırdıklarını dile getirmişlerdir. Böylelikle balon pilotluğunun bir kadın için avantajlı ve uygun bir meslek olduğunu belirtmişlerdir.

Belgesel filmde yer ekibi çalışanları ile yapılan görüşmeler sonucunda, sıcak hava balonculuğunda pilotlar kadar yer ekibi çalışanlarının da büyük bir görev üstlendikleri ortaya çıkmıştır. Sıcak hava balonunun hazırlık aşamasından balonun havalandırılmasına kadar ki süreçte yer ekibi görevlileri balonun uçuş sahasına götürülmesinde, balonun şişirilmesinde ve havalanmasında sorumlu kişilerdir. Balon havalandıktan sonraki süreçte de pilot ve yer ekibi bir bütün olarak telsizle iletişim sağlayarak koordinasyonu sağlamaktadır. Dolayısıyla Sıcak Hava Balonculuğunda yer ekibi ve balon pilotlarının bir bütünlük içinde çalışarak balonu uçurma işlemini gerçekleştirdikleri görülmüştür.

Belgesel filmde üzerinde durulan diğer bir nokta ise Sıcak Hava Balonculuğunun belli bir sistemde gerçekleşiyor olmasıdır. Daha öncesinde balon kazasının gerçekleşmesinden dolayı oturan bir sistemdir. Sivil Havacılık Güvenlik Merkezi kontrolünde sıcak hava balon uçuş aşamaları gerçekleşmektedir. SHGM uçuş öncesi ve uçuş sonrası aşamaları takip ederek güvenliğini sağlamaktadır. Böylelikle sıcak hava balonunu uçuran ve balonda seyahat eden insanlar, güvenli ve rahat bir uçuş gerçekleştirmektedirler.

Sıcak hava balonu pilotları balon gökyüzünde süzülürken birden fazla etkileyici faktörün olduğunu belirtmiştir. Bunlardan gün doğumu balon gezintisi için önemli bir etkidir. Çoğu ziyaretçi gün doğumunu gökyüzünden izlemek ve buna şahit olmak için sıcak hava balonuna binmektedir. Yazın olduğu kadar kışın da balon gezintisinin güzelliğine vurgu yapmaktadırlar. Dolayısıyla sıcak hava balonu sadece yazın gerçekleştirilen bir etkinlik olmaktan çıkmıştır. Yılın neredeyse her günü balon turu yapılabilmektedir. Bu durum ise turizm açısından bakıldığında Kapadokya Bölgesi'ni Türkiye'deki diğer turizm faktörlerinden ayıran önemli bir husus olmuştur.

“Kapadokya Bölgesi Sıcak Hava Balonculuğu- Gökyüzüne Bak” belgesel filminde yukarıda söz ettiğimiz konulardan yola çıkarak, Kapadokya Bölgesi sıcak hava balonculuğu faaliyeti ve bu faaliyetin gerçekleşmesine olanak sağlayan balon pilotları ile konuşulup sıcak hava balonun uçuş aşamaları ve bu meslekteki deneyimlerinin ortaya çıkması sağlanmıştır. Katılımcılarla gerçekleştirilen röportajların yanı sıra, kişilerin bu mesleki hayatına ait çeşitli görsel materyallerle belgesel film zenginleştirilerek bu tezin bir belge niteliği taşıması hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

Kitap

- Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, **Balon Pilotluğu Ders Kitabı**, SHGM Yayınları, Ankara, 2014.
- Solmaz, F. ve Şahin, N. **Kapadokya Geleneksel Konutlarının Mimari Özellikleri** 1.Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı içinde (s. 238), Ankara: Grafiker Ofset Yayıncılık. 2011.
- Şenol, F., “**Turizm Coğrafyası Yöresel Turizm Kaynaklarımız ve Dünya Harikaları**”, Detay Yayıncılık, Ankara. 2008.

Sürelî Yayın

- Birmingham, J.M., “**The Overland Route Across Anatolia in The Eight and Seventh Centuries B.C**” Anatolian Studies, 11:185-195, Ankara İngiliz Enstitüsü Dergisi.1961.
- Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C., “**Turistik Ürün Çeşitlendirmesi**”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.2008.
- İşçen, A.O. ve İşçen, Y., “**Kapadokya Yaşam ve Gezi Rehberi**”, Peribacası Kapadokya Kültür ve Tanıtım Dergisi, Ankara.2009.
- İşçen, Y., **Kapadokya'da Gün Balonlarla Başlar**, Peribacası Dergisi. In Peri Bacası, Ankara. Mayıs.2008.

İnternet Kaynağı

- Bombard B.”Buddy Bombard Story”, Kylie Kidner, Lars Möre, Kapadokya İlk Balon Pilotları, Lisans Mezunu, www.buddybombard.com, 2016. (erişim: 15.01.2022)
- Mantı, G., Türkiye Havayolu Pilotları Derneği (Talpa). **Kokpitten Bakış**, 16.<http://www.talpa>. 25/08/2018 tarihli, Sayı-31.2014.(erişim: 20.12.2021)

Özen, İ.A., Güneren Özdemir, E.,**Kapadokya Sıcak Hava Balonculuğu Üzerine Nitel Bir Araştırma.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 9(2), 579-595.<https://dergipark.org.tr/tr/download/2019>.(erişim: 15.12.2021)

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü,. Nevşehir Kapadokya Balon Uçuş Sahası Slot Uygulama Talimatı. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Web Sitesi, <https://shmkapadokya.kapadokya.edu.tr>.2015. (erişim: 20.12.2021)

Strabon, **Antik Anadolu Coğrafyası**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları Kitap: XII-XIII-XIV, *İstanbul*,2000,ss.21-22, https://www.academia.edu/44487373/Strabon_Antik_Anadolu_Cografyas%C4%B1_Geographika_XII_XIII_XIV, (erişim: 15.12.2021)

Diğer Kaynaklar

Boğaç Gürsel B., **Sıcak Hava Sektörü Raporu**, Nevşehir Yatırım Destek Ofisi, 2017.

Dirik, K., “**Kapadokya Bölgesi’nin Jeolojisi, Jeomorfoloji ve Bunların Bölge’deki Medeniyetler Üzerine Etkisi**” I. Jeoloji Çalıştayı, 30 Ekim-1 Kasım,Nevşehir.https://www.jmo.org.tr/resimler/ekler/0e6cbab5a5b7ea2_ek.pdf?tkepcocaaakbtmyuo.2009. (erişim: 15.12.2021)

Kidner, K., ve Möre, L., **Kapadokya İlk Balon Pilotları**, Lisans Mezunu.(2016)

Kozak, M.A. ve Bahçe, A.S., “**Özel İlgi Turizmi**”, Detay Yayıncılık, Ankara. 2009

Nuray, L.. **Kapadokya Balon Genel Müdürü**, 1975 Doğumlu, Üniversite Mezunu, Nevşehir.2016.

Tasci, A.D. and Gartner, W. C.,**Destination Image and Its Functional Relationships**, Journal of Travel Research, 45 (4), 413–425.

Tucker, H. and Carnegie, E., (World Heritage and The Contradictions of “Universal Value.” Annals of Tourism Research), 47, 63–76.2014.2007.

Yakar, H., Özügül, D., (“**Kapadokya’nın Sosyo-Kültürel Çevresinin Değişiminde Yeni Dinamiklerin Fiziksel Mekana Etkileri: Ürgüp ve Avanos Yerleşmeleri Üzerine Bir İnceleme**”, Kapadokya, ss: 54-79, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul, 2003.

EKLER

EK-1: Künye

Filmin Adı: Gökyüzüne Bak

Süre: 36' 39''

Yapım Yılı: 2021

Yapım: Türkiye

Proje Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ali Altan Yücel

Tür: Belgesel

Yönetmen: Esra Salman

Katılımcılar: Balon Pilotu – Buket Üngel Aydın

Balon Pilotu – Sabire Baltacı

Yardımcı Pilot– Hatice Cingitaş

Balon Yer Ekibi Eski Çalışanı– Memiş Uzak

Balon Yer Ekibi Çalışanı– Oruç Bıyıklı

Görüntü Yönetmeni: Cansın Güven

Görüntü Yönetmeni Yardımcısı: Yasin Reçber

Yapımcı: Esra Salman

Uygulayıcı Yapımcı: Esma Salman

Müzik: Epidemic Sounds

EK-2: Teknik Malzemeler

Tablo 5. Kamera Malzemeleri

Sony A7s i
Zeiss 24*70mm f4 Lens
Sony 35mm f1.8 Lens
GoPro Hero 8Black
Zhiyun Crane 2
DJI Mavic Pro 2(drone)
Canon G7X(Backstage Camera)

Tablo 6. Ses Malzemeleri

Sound Devices 552 Mixer
Zoom F8 Recorder
Lectrosonics Reciver X2
Lectrosonics Transmitters X2
Dpa Lavier Mic (Yaka) X2
Sennheiser Mkh 416p48 Shotgun Mic (Boom)

EK-3: Bütçe**Tablo 7.Giderler Bütçesi**

GİDERLER	BÜTÇE
Konaklama	1500 TL
Yol	1200 TL
Yemek	1100 TL
Kurgu	2,000 TL
Ekipman	2,000 TL
Toplam Bütçe	7800 TL

EK-4: Muvafakatnameler

26.10.2021

MUVAFAKATNAME

Yönetmenliğini Esra SALMAN'ın, yaptığı, "Kapadokya Bölgesi Balon Pilotlarının Yaşantısı-Gökyüzüne Bak" isimli belgesel filmi (ismi değişebilir) filminde telif ücretsiz yer alacağıma muvafakat ederim, ayrıca filme ve fotoğraflara ilişkin olarak, 4630 numaralı Kanun ile değişik 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nca münhasıran Eser Sahibine tanıdığı eseri işleme (FSEK m.21), sesli sessiz iletim vasıtaları ile çoğaltma (FSEK m.22), yayma (FSEK m.23), kiralama ve kamuya ödünç verme, temsil etme (FSEK m. 24), yayımlama (FSEK m. 25) ve izletme haklarını kullanma, başkalarını bu haklardan yararlanma konusunda yetkilendirme veya bu şahısları münhasıran kendisine tanınan hakları kullanmaktan men etme ve durdurma yetkisini, bunlarla ilgili olarak yasanın kullanım haklarının devrine izin verdiği manevi haklarını, başkalarını da bu haklardan yararlanma konusunda yetkilendirme, 3. kişi ya da kuruluşlara devir hakkı, yurtiçinde ve yurtdışında umumi mahallerde umuma arz, birden fazla gösterim, sesli – sessiz görüntülü vasıtalarla çoğaltma, ticaret mevkiine koyma ve yayım/yayını haklarını, tam ruhsat halinde; dünyanın tüm diğer ülke hukuklarınca eserlere ilişkin olarak yukarıda sayılı haklara bahşedilenlere benzer türdeki hakları kullanma hakkı yer, süre, sayı sınırlaması olmaksızın münhasıran eser sahibine aittir.

İmza :
Adı Soyadı : BURCU AĞDINLIK
T.C. No : 31403701992

25.09/2021

MUVAFAKATNAME

Yönetmenliğini Esra SALMAN'ın, yaptığı, "Kapadokya Bölgesi Balon Pilotlarının Yaşantısı-Gökyüzüne Bak" isimli belgesel filmi (ismi değişebilir) filminde telif ücretsiz yer alacağıma muvafakat ederim, ayrıca filme ve fotoğraflara ilişkin olarak, 4630 numaralı Kanun ile değişik 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nca münhasıran Eser Sahibine tanıdığı eseri işleme (FSEK m.21), sesli sessiz iletim vasıtaları ile çoğaltma (FSEK m.22), yayma (FSEK m.23), kiralama ve kamuya ödünç verme, temsil etme (FSEK m. 24), yayımlama (FSEK m. 25) ve izletme haklarını kullanma, başkalarını bu haklardan yararlanma konusunda yetkilendirme veya bu şahısları münhasıran kendisine tanınan hakları kullanmaktan men etme ve durdurma yetkisini, bunlarla ilgili olarak yasanın kullanım haklarının devrine izin verdiği manevi haklarını, başkalarını da bu haklardan yararlanma konusunda yetkilendirme, 3. kişi ya da kuruluşlara devir hakkı, yurtiçinde ve yurtdışında umumi mahallerde umuma arz, birden fazla gösterim, sesli – sessiz görüntülü vasıtalarla çoğaltma, ticaret mevkiine koyma ve yayım/yayını haklarını, tam ruhsat halinde; dünyanın tüm diğer ülke hukuklarınca eserlere ilişkin olarak yukarıda sayılı haklara bahsedilenlere benzer türdeki hakları kullanma hakkı yer, süre, sayı sınırlaması olmaksızın münhasıran eser sahibine aittir.

İmza :

Adı Soyadı :

T.C. No :

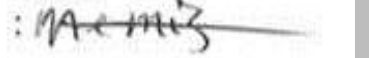

Dostin Reşber
48670629046

25.09.2021.

25.08.2021

MUVAFKATNAME

Yönetmenliğini Esra SALMAN'ın, yaptığı, "Kapadokya Bölgesi Balon Pilotlarının Yaşantısı-Gökyüzüne Bak" isimli belgesel filmi (ismi değişebilir) filminde telif ücretsiz yer alacağıma muvafakat ederim, ayrıca filme ve fotoğraflara ilişkin olarak, 4630 numaralı Kanun ile değişik 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nca münhasıran Eser Sahibine tanıdığı eseri işleme (FSEK m.21), sesli sessiz iletim vasıtaları ile çoğaltma (FSEK m.22), yayma (FSEK m.23), kiralama ve kamuya ödünç verme, temsil etme (FSEK m. 24), yayımlama (FSEK m. 25) ve izletme haklarını kullanma, başkalarını bu haklardan yararlanma konusunda yetkilendirme veya bu şahısları münhasıran kendisine tanınan hakları kullanmaktan men etme ve durdurma yetkisini, bunlarla ilgili olarak yasanın kullanım haklarının devrine izin verdiği manevi haklarını, başkalarını da bu haklardan yararlanma konusunda yetkilendirme, 3. kişi ya da kuruluşlara devir hakkı, yurtiçinde ve yurtdışında umumi mahallerde umuma arz, birden fazla gösterim, sesli – sessiz görüntülü vasıtalarla çoğaltma, ticaret mevkiine koyma ve yayım/yayını haklarını, tam ruhsat halinde; dünyanın tüm diğer ülke hukuklarınca eserlere ilişkin olarak yukarıda sayılı haklara bahsedilenlere benzer türdeki hakları kullanma hakkı yer, süre, sayı sınırlaması olmaksızın münhasıran eser sahibine aittir.

İmza :
Adı Soyadı : Memiş Uzak
T.C. No : 43105817166

MUVAFKATNAME

Yönetmenliğini Esra SALMAN'ın, yaptığı, "Kapadokya Bölgesi Balon Pilotlarının Yaşantısı-Gökyüzüne Bak" isimli belgesel filmi (ismi değişebilir) filminde telif ücretsiz yer alacağıma muvafakat ederim, ayrıca filme ve fotoğraflara ilişkin olarak, 4630 numaralı Kanun ile değişik 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nca münhasıran Eser Sahibine tanıdığı eseri işleme (FSEK m.21), sesli sessiz iletim vasıtaları ile çoğaltma (FSEK m.22), yayma (FSEK m.23), kiralama ve kamuya ödünç verme, temsil etme (FSEK m. 24), yayımlama (FSEK m. 25) ve izletme haklarını kullanma, başkalarını bu haklardan yararlanma konusunda yetkilendirme veya bu şahısları münhasıran kendisine tanınan hakları kullanmaktan men etme ve durdurma yetkisini, bunlarla ilgili olarak yasanın kullanım haklarının devrine izin verdiği manevi haklarını, başkalarını da bu haklardan yararlanma konusunda yetkilendirme, 3. kişi ya da kuruluşlara devir hakkı, yurtiçinde ve yurtdışında umumi mahallerde umuma arz, birden fazla gösterim, sesli – sessiz görüntülü vasıtalarla çoğaltma, ticaret mevkiine koyma ve yayım/yayını haklarını, tam ruhsat halinde; dünyanın tüm diğer ülke hukuklarıncı eserlere ilişkin olarak yukarıda sayılı haklara bahşedilenlere benzer türdeki hakları kullanma hakkı yer, süre, sayı sınırlaması olmaksızın münhasıran eser sahibine aittir.

İmza :
Adı Soyadı :
T.C. No :

EK-5: Set Fotoğrafları

Görsel 1. Gün 1, Çekim Öncesi Hazırlık

Mekan: Skyway Balloons Şirketi, Göreme, Yönetmen: Esra Salman, Görüntü Yönetmeni: Cansın Güven, Ses Operatörü: İbrahim Aköz, Balon Pilot: Buket Aydın Üngel, Yardımcı Pilot: Hatice Cingitaş

Görsel 2. Gün 1 Şirket İçi Çekim

Operasyon Ekibi, Ses Operatörü: İbrahim Aköz, Uygulayıcı Yapımcı: Esmâ Salman, Yönetmen: Esra Salman

Görsel 3. Gün 1 Şirket İçi Detay Çekimi

Görsel 4. Gün 1 Pilot Odası Hazırlık Çekimi

Görsel 5. Gün 1 Çekim Öncesi Test Balon Uçuşu Hazırlık
Skyway Şirketi Balon Pilotları

Görsel 6. Gün 1 Test Balon Uçuşu Çekimi

Görsel 7. Gün 1 Pilot Buket Ü.Aydınlık Röportaj Çekimi

Mekan: Yunak Evleri, Ürgüp, Yönetmen: Esra Salman, Görüntü Yönetmeni: Cansın Güven, Röportaj: Pilot Buket Aydın Üngel

Görsel 8. Gün 1 Röportaj Çekimi

Görsel 9. Gün 1 Ekiple Röportaj Hatırası

Görsel 10. Gün 1 Pilot Sabire Baltacı Röportaj Çekim Hazırlık

Görsel 11. Gün 1 Ekiple Röportaj Hatırası

Mekan: Ürgüp, Musa Efendi sokak, Lagarto Restaurant

Görsel 12. Gün 2 Halı Dokuma Detay Çekimleri

Görsel 13. Gün 2 At Çiftliği Çekimi

Görsel 14. Gün 2 Harabelerin Çekimi

Mekân: Çavuşin

Görsel 15. Gün 2 Memiş Uzak Röportaj Detay Çekim

Görsel 16. Gün 2 Memiş Uzak Röportaj Çekimi

Mekan: Memiş Uzak'ın Göreme'deki mandırası, Yönetmen: Esra Salman Görüntü
Yönetmeni: Cansın Güven, Ses Operatörü: İbrahim Aköz, Set asistanı: Cafer
Yüzbaşıoğulları

Görsel 17. Gün 3 Sıcak Hava Balon Uçuşlarının Çekimi

Mekan: Kapadokya Sıcak Hava Uçuş Alanı

Görsel 18. Gün 3 Ekip Hatıra Karesi

Görsel 19. Gün 3 Pilot Buket Üngel Aydınlik Balon Kalkış

